

Робоча програма дисципліни «Вступ до спеціальності»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 227 · ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ / ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Вступ до спеціальності

Спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія / Фізична реабілітація

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Призначення дисципліни

Дисципліна «Вступ до спеціальності» формує у студентів системне розуміння професії фізичного терапевта та ерготерапевта, основ фізичної реабілітації, її місця в системі охорони здоров'я. Курс охоплює ключові поняття, принципи та підходи до реабілітаційної діяльності, формує фахову ідентичність, мотивацію та здатність орієнтуватися в сучасному реабілітаційному просторі України та світу.

Дисципліна є обов'язковою для підготовки бакалаврів зі спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» / «Фізична реабілітація» та забезпечує формування загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу та критичного оцінювання фахової інформації у галузі фізичної терапії та реабілітації: виявлення причинно-наслідкових зв'язків, порівняння підходів, формування обґрунтованих висновків щодо реабілітаційних втручань.

Комунікація

Здатність до усної та письмової фахової комунікації: чітко описувати реабілітаційні процеси та явища, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, реферати та аналітичні матеріали з питань спеціальності.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, презентацій і дослідницьких проектів у сфері фізичної терапії та ерготерапії.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність та готовність працювати в міждисциплінарній команді під час групового аналізу реабілітаційних кейсів, обговорення питань організації реабілітаційної допомоги та спільного пошуку рішень.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну та наукову інформацію у галузі фізичної терапії; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння основ спеціальності

Розуміння сутності та закономірностей розвитку фізичної терапії, ерготерапії та фізичної реабілітації як науки і практики. Знання ключових понять, принципів, методів і підходів до реабілітаційної діяльності, вміння їх аналізувати в контексті сучасних реабілітаційних потреб.

Аналіз реабілітаційних підходів

Здатність аналізувати принципи та методи фізичної терапії й ерготерапії: виявляти причинно-наслідкові зв'язки між патологічним процесом і реабілітаційним втручанням, оцінювати доказову базу, порівнювати різні підходи до відновлення функцій.

Організація реабілітаційної допомоги

Знання основ організації реабілітаційної служби в Україні та світі, структури реабілітаційних закладів, міждисциплінарної взаємодії, прав та обов'язків фізичного терапевта й ерготерапевта. Розуміння місця спеціальності в системі охорони здоров'я.

Нормативно-правова база

Орієнтування в нормативно-правовій базі у сфері фізичної терапії, ерготерапії та реабілітації; використання наукових та інформаційних джерел для формування обґрунтованих висновків і суджень про стан та перспективи розвитку галузі.

Результати навчання

01

Пояснення ключових понять

Пояснювати сутність ключових понять і явищ: фізична терапія, ерготерапія, фізична реабілітація, реабілітаційне втручання, функціональний стан, біомеханіка, кінезіотерапія, доказова практика, реабілітаційна команда.

03

Аналіз методів і підходів

Аналізувати ключові методи та засоби фізичної терапії й ерготерапії для виявлення їх значення та можливостей застосування в різних клінічних та реабілітаційних ситуаціях відповідно до потреб пацієнта/клієнта.

02

Характеристика галузі та процесів

Характеризувати основні етапи становлення фізичної терапії та реабілітації, застосовувати методи порівняльного аналізу підходів до відновлення функцій, визначати тенденції розвитку галузі та робити висновки щодо її перспектив.

04

Робота з фаховими джерелами

Орієнтуватися в науковій та методичній базі з фізичної терапії та реабілітації; використовувати наукові та інформаційні ресурси для підготовки обґрунтованих аналітичних матеріалів з питань спеціальності.

Фізична терапія та ерготерапія як спеціальність: становлення і сучасний стан

1

Тема 1.1

Поняття про фізичну терапію, ерготерапію та фізичну реабілітацію. Предмет, мета та завдання спеціальності.

2

Тема 1.2

Історія становлення фізичної терапії та ерготерапії в Україні та світі. Ключові етапи розвитку галузі.

3

Тема 1.3

Структура реабілітаційної допомоги в Україні. Освітньо-професійна програма та стандарт вищої освіти.

4

Тема 1.4

Міжнародні організації з фізичної терапії та ерготерапії. Глобальні стандарти практики.

Поняття про фізичну терапію, ерготерапію та реабілітацію

Лекційний матеріал (2 год.)

Лекція 1: Поняття «фізична терапія», «ерготерапія», «фізична реабілітація»: зміст, взаємозв'язок і відмінності. Об'єкт, предмет і мета фізичної терапії та ерготерапії. Місце спеціальності в системі охорони здоров'я. Принципи реабілітаційної діяльності: комплексність, етапність, індивідуальність, безперервність.

Лекція 2: Основні засоби та методи фізичної терапії: лікувальна фізична культура, кінезіотерапія, фізіотерапія, механотерапія, масаж. Ерготерапія та її роль у відновленні активності та участі. Загальні принципи реабілітаційного процесу за МКФ (Міжнародна класифікація функціонування).

Ключові питання лекції

- Визначення та зміст поняття «фізична терапія» за статутом Асоціації фізичних терапевтів України
- Ерготерапія як самостійний реабілітаційний напрям
- Принципи реабілітаційної діяльності
- Місце фізичної терапії в системі охорони здоров'я
- МКФ як основа сучасної реабілітаційної практики

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Складання порівняльної таблиці «Фізична терапія — Ерготерапія — Фізична реабілітація»: визначення, об'єкт, мета, методи, сфери застосування.

Завдання 2. Кейс: аналіз значення реабілітаційного втручання для відновлення пацієнта після травми опорно-рухового апарату. Обговорення принципів реабілітаційного процесу.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Григус І. М., Нагорна О. Б. «Основи фізичної терапії» — розділ «Теоретичні засади фізичної терапії» (2022)
- Підготовка реферату: «Місце фізичної терапії та ерготерапії в сучасній системі охорони здоров'я України»
- Складання схеми «Засоби та методи фізичної терапії» з короткою характеристикою кожного

Очікуваний результат: студент вміє пояснювати основні поняття спеціальності, характеризувати принципи реабілітаційної діяльності та місце фізичної терапії в системі охорони здоров'я.

Історія становлення фізичної терапії та ерготерапії

1

Зародження

Стародавні практики: лікувальна гімнастика, водолікування, масаж. Гіппократ і основи рухової терапії.

2

Формування галузі

XIX — поч. XX ст.: лікувальна фізкультура, ерготерапія після Першої та Другої світових воєн. Перші асоціації.

3

Розвиток в Україні

Радянський період: ЛФК і масаж. Відновлення незалежності та реформа галузі. Становлення спеціальності 227.

4

Сьогодення

Доказова практика. Міжнародні стандарти WCPT/WFOT. Воєнний час: реабілітація ветеранів.

Лекційний матеріал (2 год.)

Розвиток фізичної терапії від давніх часів до сьогодення. Становлення ерготерапії у XX ст. Розвиток фізичної реабілітації в радянський період та після здобуття незалежності України. Сучасний стан галузі: законодавче регулювання, стандарти, освіта. Роль Асоціації фізичних терапевтів України та Всесвітньої конфедерації фізичної терапії (WCPT).

Практичне заняття (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Аналіз розвитку спеціальності в Україні; порівняльна характеристика підходів до реабілітації у різні історичні періоди; дискусія «Сучасні виклики для фізичної терапії в умовах збройного конфлікту в Україні».

СРС: Опрацювання: Вакуленко Л. О. та ін. «Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії» (2024); підготовка аналітичної записки про становлення спеціальності та її сучасний стан в Україні.

Організація реабілітаційної допомоги та міжнародні стандарти

Тема 1.3 — Структура реабілітаційної служби (Лекція 3, 2 год.)

Організація реабілітаційної допомоги в Україні: рівні, заклади, служби. Освітньо-професійна програма підготовки фізичних терапевтів та ерготерапевтів. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 227. Посадові обов'язки та права фізичного терапевта й ерготерапевта. Реабілітаційна команда: склад, функції, взаємодія фахівців.

Практика (2 год.): Аналіз структури типового реабілітаційного закладу; складання схеми «Реабілітаційна команда та взаємодія фахівців»; кейс «Організація реабілітаційної допомоги пацієнту після інсульту».

СРС (7 год.): Опрацювання: Григус І. М., Нагорна О. Б. «Реабілітаційне обстеження в практиці фізичного терапевта» (2023); підготовка реферату «Стандарт вищої освіти зі спеціальності 227: ключові вимоги та компетентності».

Тема 1.4 — Міжнародні стандарти практики (Лекція 4, 2 год.)

Всесвітня конфедерація фізичної терапії (WCPT) та Всесвітня федерація ерготерапевтів (WFOT): структура, стандарти, рекомендації. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) як основа сучасної практики. Етичні принципи роботи фізичного терапевта та ерготерапевта. Доказова практика (EBP) у фізичній терапії.

Практика (2 год.): Аналіз міжнародних стандартів WCPT; застосування МКФ у реабілітаційній оцінці; дискусія «Етика фізичного терапевта: права та відповідальність».

СРС (7 год.): Опрацювання: Вакуленко Л. О. та ін. «Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії» (2024); підготовка порівняльної таблиці «Вимоги WCPT та стандарти підготовки фахівців в Україні».

Основи кінезіотерапії та фізіотерапії (засоби та методи фізичної терапії)

Тема 2.1

Лікувальна фізична культура та кінезіотерапія: поняття, принципи, класифікація вправ, форми проведення занять.

Тема 2.2

Лікувальний масаж як засіб фізичної терапії: визначення, прийоми, показання та протипоказання.

Тема 2.3

Фізіотерапія: основні методи, механізми дії, показання та протипоказання у реабілітаційній практиці.

Тема 2.4

Ерготерапія як засіб відновлення повсякденної активності та участі. Основні напрями ерготерапевтичного втручання.

Лікувальна фізична культура та кінезіотерапія

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття «лікувальна фізична культура» (ЛФК) та «кінезіотерапія». Принципи застосування ЛФК: свідомість, активність, наочність, систематичність, поступовість, індивідуальність. Класифікація фізичних вправ за різними ознаками. Форми проведення занять ЛФК: ранкова гімнастика, лікувальна гімнастика, теренкур, ігри, спортивні вправи. Фізичне навантаження та методи його дозування. Рухові режими в реабілітаційних закладах.

Ключові питання

- Визначення та принципи ЛФК і кінезіотерапії
- Класифікація фізичних вправ та їх характеристика
- Форми проведення занять ЛФК
- Методи дозування фізичного навантаження
- Рухові режими та їх застосування

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Складання схеми «Класифікація фізичних вправ» та порівняльної таблиці форм проведення занять ЛФК за цілями, методами та показаннями.

Завдання 2. Кейс: підбір форм і методів ЛФК для пацієнта з визначеним функціональним станом. Групова робота та презентація висновків.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Григус І. М., Нагорна О. Б. «Основи фізичної терапії» (2022) — розділ «ЛФК і кінезіотерапія»
- Підготовка реферату: «Кінезіотерапія як сучасний метод відновлення рухових функцій»
- Складання хронологічної таблиці розвитку ЛФК як науки та практики

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати принципи та методи ЛФК, класифікувати фізичні вправи та описувати форми проведення реабілітаційних занять.

Лікувальний масаж як засіб фізичної терапії

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття «лікувальний масаж». Фізіологічний вплив масажу на системи організму. Класифікація масажу: лікувальний, спортивний, гігієнічний, косметичний. Класичний масаж: основні та допоміжні прийоми. Загальні та приватні методики масажу. Показання та протипоказання до проведення масажу. Гігієнічні вимоги до проведення масажу.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Ознайомлення з основними прийомами класичного масажу; аналіз показань та протипоказань на клінічних прикладах; дискусія «Масаж у сучасній реабілітаційній практиці: місце та значення».

СРС: Опрацювання: Вакуленко Л. О. та ін. «Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії» (2024) — розділ «Масаж»; підготовка аналітичної записки «Лікувальний масаж у реабілітаційній практиці: доказова база».

Фізіотерапія та ерготерапія у реабілітаційному процесі

Тема 2.3 — Фізіотерапія (Лекція 7, 2 год.)

Поняття «фізіотерапія». Класифікація фізичних чинників та методів: електролікування, магнітотерапія, ультразвукова терапія, світлолікування, теплолікування, водолікування (бальнеотерапія), механотерапія. Загальні принципи призначення фізіотерапевтичних процедур. Показання та протипоказання. Роль фізичного терапевта у проведенні фізіотерапевтичних процедур.

Практика (2 год.): Ознайомлення з основними групами фізіотерапевтичних методів; складання таблиці показань/ протипоказань; кейс «Підбір фізіотерапевтичних методів для реабілітації пацієнта з конкретним діагнозом».

СРС (7 год.): Опрацювання: Григус І. М., Нагорна О. Б. «Основи фізичної терапії» (2022) — розділ «Фізіотерапія»; підготовка реферату «Сучасні методи фізіотерапії в реабілітаційній практиці».

Тема 2.4 — Ерготерапія (Лекція 8, 2 год.)

Поняття «ерготерапія», її відмінність від фізичної терапії. Ерготерапія як засіб відновлення повсякденної активності (Activities of Daily Living — ADL). Основні напрями ерготерапевтичного втручання: відновлення, компенсація, адаптація середовища. Ерготерапевтична оцінка: інструменти та шкали. Ерготерапія для осіб з порушеннями опорно-рухового апарату, нервової системи, психічного здоров'я.

Практика (2 год.): Аналіз ерготерапевтичних підходів; складання схеми ерготерапевтичного втручання; дискусія «Ерготерапія в Україні: стан розвитку та перспективи».

СРС (7 год.): Підготовка аналітичної записки «Ерготерапія як самостійний реабілітаційний напрям: світовий досвід та вітчизняна практика».

Реабілітаційне оцінювання та планування реабілітаційного процесу

Тема 3.1

Реабілітаційне обстеження пацієнта/клієнта: принципи, методи, шкали функціональної оцінки.

Тема 3.2

Планування реабілітаційного процесу: цілі, завдання, реабілітаційний план, індивідуальна програма реабілітації.

Тема 3.3

Реабілітація на різних етапах відновного лікування: лікарняний, поліклінічний, санаторно-курортний.

Тема 3.4

Доказова практика у фізичній терапії: принципи, джерела доказів, оцінка ефективності реабілітації.

Реабілітаційне обстеження пацієнта/клієнта

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття «реабілітаційне обстеження» та його відмінність від клінічного. Принципи реабілітаційного оцінювання: комплексність, динамічність, орієнтованість на функцію та участь. Методи обстеження: анамнез, спостереження, пальпація, функціональні тести, інструментальні методи. Основні шкали функціональної оцінки: індекс Бартела, шкала Ренкіна, ВАШ, шкала рівноваги Берга. Застосування МКФ у реабілітаційному оцінюванні.

Ключові питання

- Принципи та методи реабілітаційного обстеження
- Функціональне оцінювання: цілі та інструменти
- Основні шкали та тести у практиці фізичного терапевта
- МКФ як основа реабілітаційної оцінки
- Документування результатів реабілітаційного обстеження

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Ознайомлення зі шкалою Бартела та індексом Ренкіна: аналіз критеріїв, порівняння можливостей застосування в реабілітаційній практиці.

Завдання 2. Кейс: «Реабілітаційне обстеження пацієнта з переломом стегна після операції — складання плану обстеження». Групова робота.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Григус І. М., Нагорна О. Б. «Реабілітаційне обстеження в практиці фізичного терапевта» (2023)
- Підготовка реферату: «Міжнародна класифікація функціонування (МКФ): зміст та значення для реабілітаційної практики»
- Аналіз функціональних шкал та тестів у практиці фізичного терапевта

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати принципи реабілітаційного обстеження, описувати основні функціональні шкали та застосовувати МКФ у реабілітаційній оцінці.

Планування реабілітаційного процесу

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття «реабілітаційний процес». Складання реабілітаційного плану: визначення проблем, цілей та завдань реабілітації. Цілепокладання в реабілітації: критерії SMART. Індивідуальна програма реабілітації (ІПР): структура, зміст, порядок складання. Документування реабілітаційного процесу. Оцінка ефективності реабілітаційного втручання. SOAP-нотатки у практиці фізичного терапевта.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Складання індивідуального реабілітаційного плану для модельного пацієнта за SMART-цілями; аналіз SOAP-нотаток; дискусія «Мультидисциплінарний підхід у плануванні реабілітації: переваги та виклики».

СРС: Опрацювання: Вакуленко Л. О. та ін. «Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії» (2024) — розділ «Планування реабілітації»; підготовка аналітичної записки «Індивідуальна програма реабілітації: порядок складання та реалізації»; складання порівняльної таблиці «Моделі реабілітаційного процесу: вітчизняний та міжнародний досвід».

- ❑ **Очікуваний результат:** студент вміє характеризувати принципи планування реабілітаційного процесу, складати реабілітаційний план та документувати хід реабілітаційного втручання.

Реабілітація на різних етапах відновного лікування

Лікарняний (стаціонарний) етап

Рання реабілітація в гострому та підгострому періоді. Пасивні та активні методи. Профілактика ускладнень від нерухомості.

Поліклінічний (амбулаторний) етап

Продовження реабілітації після виписки. Відновлення повсякденної активності. Навчання пацієнта та родини.

Санаторно-курортний етап

Відновлення та закріплення функцій. Природні лікувальні чинники: клімат, мінеральні води, пелоїди. Профілактика рецидивів.

Лекційний матеріал (2 год.)

Етапність реабілітаційного процесу. Принципи ранньої реабілітації в стаціонарному відділенні. Завдання та методи реабілітації на поліклінічному та санаторно-курортному етапах. Наступність між етапами реабілітаційного лікування. Особливості реабілітації в умовах воєнного часу в Україні: досвід військових реабілітаційних центрів.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Аналіз програми реабілітації на кожному з етапів; кейс «Наступність реабілітаційної допомоги пацієнту після ампутації нижньої кінцівки»; складання схеми переходу між етапами реабілітації.

СРС: Опрацювання: Григус І. М., Нагорна О. Б. «Основи фізичної терапії» (2022) — розділ «Етапи реабілітації»; підготовка реферату «Реабілітація учасників бойових дій в Україні: виклики та досвід».

Доказова практика у фізичній терапії

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття «доказова практика» (Evidence-Based Practice, EBP). Ієрархія доказів: систематичні огляди, рандомізовані контрольовані дослідження, когортні дослідження, клінічні спостереження. Бази даних наукових досліджень: PubMed, Cochrane Library, PEDro. Критична оцінка наукової літератури з фізичної терапії. Клінічні настанови (Clinical Practice Guidelines) та їх застосування. Оцінка ефективності реабілітаційного втручання: критерії та інструменти.

Ключові питання

- Принципи доказової практики у фізичній терапії
- Ієрархія доказів та рівні доказовості
- Основні бази даних наукових досліджень
- Клінічні настанови та їх застосування
- Методи оцінки ефективності реабілітації

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Пошук та аналіз наукових джерел з фізичної терапії в базах PubMed та PEDro: оцінка рівня доказів, достовірності та актуальності.

Завдання 2. Кейс: «Вибір реабілітаційного методу на основі доказів — аналіз клінічної настанови». Обговорення критеріїв вибору методу.

Завдання 3. Дискусія: «Доказова практика vs клінічний досвід: де межа?»

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Григус І. М., Нагорна О. Б. «Реабілітаційне обстеження в практиці фізичного терапевта» (2023) — розділ «Доказова практика»
- Підготовка аналітичної записки «Доказова база застосування кінезіотерапії при захворюваннях опорно-рухового апарату»
- Складання таблиці «Рівні доказів у дослідженнях з фізичної терапії: характеристика та приклади»

Очікуваний результат: студент вміє шукати та критично оцінювати наукову літературу з фізичної терапії, застосовувати принципи доказової практики у клінічному мисленні.

Фізична терапія при основних групах захворювань і травм

Тема 4.1

Фізична терапія при захворюваннях і травмах опорно-рухового апарату: основні принципи та підходи.

Тема 4.2

Фізична терапія при захворюваннях серцево-судинної та дихальної систем.

Тема 4.3

Нейрореабілітація: фізична терапія при захворюваннях та травмах нервової системи.

Тема 4.4

Професія фізичного терапевта та ерготерапевта: кар'єрний розвиток, безперервна освіта, перспективи галузі.

Фізична терапія при захворюваннях і травмах опорно-рухового апарату

Лекційний матеріал (2 год.)

Загальні принципи реабілітації при патології опорно-рухового апарату (ОРА). Основні нозологічні групи: переломи кісток, травми суглобів, захворювання хребта, патологія м'яких тканин. Принципи реабілітації при переломах: іммобілізаційний, постіммобілізаційний та відновлювальний етапи. Особливості реабілітації після ендопротезування. Реабілітація ампутантів. Актуальні питання реабілітації учасників бойових дій з травмами ОРА.

Ключові питання

- Загальні принципи реабілітації при патології ОРА
- Реабілітація при переломах на різних етапах
- Особливості реабілітації після ендопротезування суглобів
- Реабілітація пацієнтів після ампутацій

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Складання схеми реабілітаційного процесу при переломі стегнової кістки: цілі, засоби та методи на кожному етапі.

Завдання 2. Дискусія: «Реабілітація ветеранів з ампутаціями в Україні: виклики та сучасні рішення».

Завдання 3. Складання порівняльної таблиці реабілітаційних підходів при різних видах патології ОРА.

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Григус І. М., Нагорна О. Б. «Основи фізичної терапії» (2022) — розділ «Реабілітація при патології ОРА»
- Підготовка реферату «Реабілітація після ендопротезування кульшового суглоба: сучасні підходи»
- Аналіз особливостей реабілітації учасників бойових дій з травмами ОРА

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати принципи реабілітації при патології ОРА, описувати методи та засоби відновлення функцій на різних етапах.

Фізична терапія при захворюваннях серцево-судинної та дихальної систем

Лекційний матеріал (2 год.)

Загальні принципи кардіореабілітації. Основні нозологічні групи: ішемічна хвороба серця, серцева недостатність, стани після кардіохірургічних втручань. Функціональні класи та рухові режими при серцево-судинній патології. Фізична терапія при захворюваннях органів дихання: бронхіальна астма, ХОЗЛ, пневмонія. Дихальна гімнастика та дренажні техніки. Показання та протипоказання до ЛФК при кардіопульмональній патології.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Аналіз програм кардіореабілітації; ознайомлення з дихальними вправами та дренажними техніками; дискусія «Особливості реабілітації пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями в умовах воєнного стресу».

СРС: Опрацювання: Вакуленко Л. О. та ін. «Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії» (2024) — розділ «Кардіопульмональна реабілітація»; підготовка аналітичної записки «Доказова база кардіореабілітації: рекомендації міжнародних асоціацій»; складання порівняльної таблиці «Реабілітація при захворюваннях ССС та дихальної системи».

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати принципи кардіопульмональної реабілітації, описувати методи та засоби відновлення при основних захворюваннях серця та дихальної системи.

Нейрореабілітація: фізична терапія при патології нервової системи

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття «нейрореабілітація». Основні нозологічні групи: інсульт, черепно-мозкова травма, травма спинного мозку, розсіяний склероз, хвороба Паркінсона. Принцип нейропластичності та його значення для реабілітації. Сучасні методи нейрореабілітації: концепція Бобата, PNF, задачно-орієнтована терапія, дзеркальна терапія, роботизована реабілітація. Особливості реабілітації при когнітивних порушеннях.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Аналіз алгоритму ранньої реабілітації при гострому інсульті; кейс «Планування реабілітаційного втручання для пацієнта з наслідками ЧМТ»; дискусія «Нейрореабілітація учасників бойових дій: особливості та виклики».

СРС: Опрацювання: Сокрут В. М. та ін. «Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина: нейрореабілітація» Т. 2 (2023); підготовка аналітичної записки «Сучасні методи нейрореабілітації: доказова база та клінічне застосування».

Професія фізичного терапевта та ерготерапевта: кар'єра та розвиток

Лекційний матеріал (2 год.)

Посадові вимоги та компетентності фізичного терапевта й ерготерапевта. Місця роботи: лікарні, реабілітаційні центри, поліклініки, санаторії, спортивні заклади, соціальні установи. Безперервна освіта (CPD — Continuing Professional Development) та сертифікація. Науково-дослідна діяльність у фізичній терапії. Академічна кар'єра. Перспективи розвитку галузі в Україні в контексті євроінтеграції та потреб реабілітації ветеранів.

Ключові питання

- Кваліфікаційні вимоги до фізичного терапевта та ерготерапевта
- Місця роботи та посадові обов'язки
- Безперервна освіта та сертифікація фахівців
- Перспективи галузі в умовах повоєнного відновлення
- Науково-дослідна діяльність у фізичній терапії

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз посадових інструкцій фізичного терапевта та ерготерапевта: кваліфікаційні вимоги, права та обов'язки.

Завдання 2. Дискусія: «Реабілітація в Україні після повномасштабного вторгнення: масштаб потреб і завдання для майбутніх фахівців».

Завдання 3. Підготовка та презентація міні-проекту: «Мій кар'єрний шлях у фізичній терапії/ерготерапії: цілі та план розвитку».

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Вакуленко Л. О. та ін. «Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії» (2024) — розділ «Організація реабілітаційної служби»
- Підготовка аналітичної записки «Перспективи розвитку фізичної терапії та ерготерапії в Україні»
- Аналіз міжнародного досвіду безперервної освіти фізичних терапевтів

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати вимоги до фахівця зі спеціальності, орієнтуватися в можливостях кар'єрного розвитку та визначати особисті цілі професійного зростання.

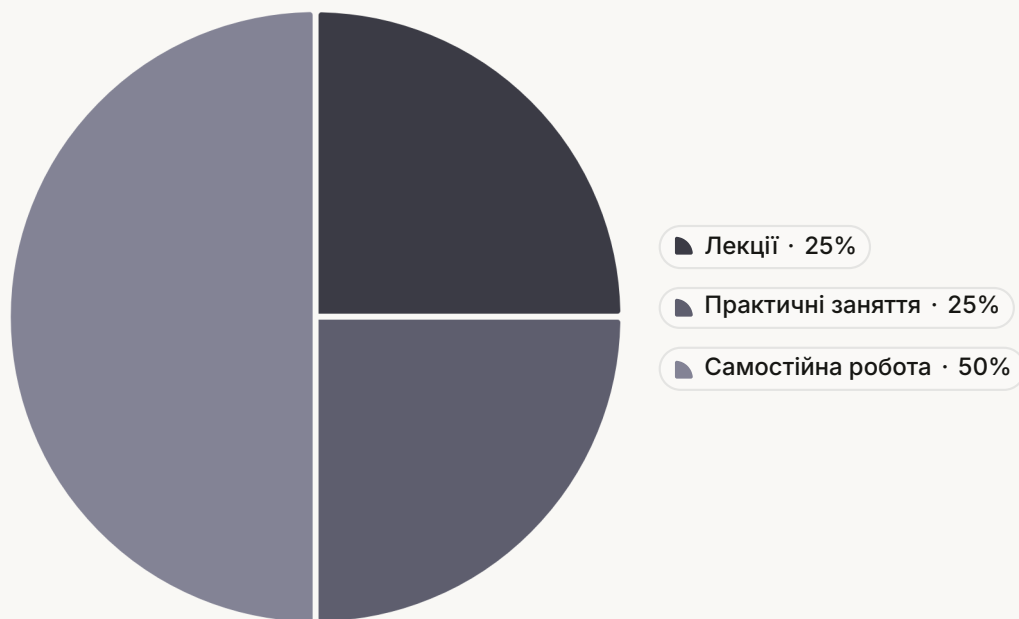
Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Поняття про фізичну терапію та реабілітацію	2	2	7
	Тема 1.2 — Історія становлення спеціальності	2	2	7
	Тема 1.3 — Організація реабілітаційної допомоги	2	2	7
	Тема 1.4 — Міжнародні стандарти практики	2	2	7
Модуль 2	Тема 2.1 — ЛФК та кінезіотерапія	2	2	7
	Тема 2.2 — Лікувальний масаж	2	2	7
	Тема 2.3 — Фізіотерапія	2	2	7
	Тема 2.4 — Ерготерапія	2	2	7
Модуль 3	Тема 3.1 — Реабілітаційне обстеження	2	2	7
	Тема 3.2 — Планування реабілітаційного процесу	2	2	7
	Тема 3.3 — Реабілітація на різних етапах	2	2	7
	Тема 3.4 — Доказова практика у фізичній терапії	2	2	7
Модуль 4	Тема 4.1 — Реабілітація при патології ОРА	2	4	7
	Тема 4.2 — Кардіопульмональна реабілітація	2	2	7
	Тема 4.3 — Нейрореабілітація	2	2	7
	Тема 4.4 — Професія та кар'єра фізичного терапевта	2	2	7
Разом	16 тем	30	30	60

Загальний обсяг: 120 годин = 4 кредити ЄКТС. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із вітчизняної та міжнародної реабілітаційної практики.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання фахових навичок, аналіз клінічних кейсів, дискусії та захист міні-проектів. Рівна частка з лекціями підкреслює практичну спрямованість курсу.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з фаховими джерелами та науковою літературою. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками та посібниками з фізичної терапії, ерготерапії та реабілітації (Григус, Вакуленко, Нагорна, Сокрут та ін.), клінічними настановами та науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань (порівняльний аналіз реабілітаційних методів, характеристика підходів до відновлення при різних нозологіях, аналіз клінічних кейсів); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань фізичної терапії та ерготерапії.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання фахових ресурсів: Асоціація фізичних терапевтів України (apt.org.ua), Верховна Рада (zakon.rada.gov.ua), Національна бібліотека (nbuv.gov.ua), бази PubMed та PEDro. Аналіз наукових статей, пошук актуальної інформації для навчальних завдань.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання джерел, повторення теорії, розгляд клінічних кейсів); підготовка до тестувань (ключові терміни, класифікації, принципи); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем (систематизація знань, типові питання).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз клінічних кейсів, характеристика реабілітаційних методів). Оцінюються повнота відповіді, аргументованість та обґрунтованість висновків.

Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання.

Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Вступ до спеціальності» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок клінічного мислення, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері фізичної терапії, ерготерапії та фізичної реабілітації.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, анатомічних таблиць і клінічних прикладів; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Робота з джерелами

Опрацювання фахових підручників, клінічних настанов, наукових статей; формування навичок критичного аналізу та оцінки доказової бази реабілітаційних втручань.

Кейс-стаді

Аналіз реальних клінічних ситуацій; студенти виявляють реабілітаційні проблеми, пропонують підходи до вирішення та обґрунтовують вибір методів на основі доказів.

Дискусії

Обговорення дискусійних питань фізичної терапії та реабілітації; розвиток клінічного мислення, аргументації та поваги до доказів і альтернативних підходів.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій за обраною реабілітаційною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації фахової інформації.

Демонстрація та симуляція

Ознайомлення з реабілітаційними техніками (масаж, гімнастика, позиціонування); симуляція клінічних ситуацій для формування практичних навичок реабілітаційного мислення.

Рекомендована література — Підручники та посібники (2022–2024 рр.)

1. Григус І. М., Нагорна О. Б.

Основи фізичної терапії : навч. посіб. — Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2022. — 150 с.

2. Григус І. М., Нагорна О. Б.

Реабілітаційне обстеження в практиці фізичного терапевта : навч. посіб. — Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2023.

3. Вакуленко Л. О. та ін.

Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії : підручник / за ред. Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. — Тернопіль : ТНМУ «Укрмедкнига», 2024.

4. Сокрут В. М. та ін.

Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина: нейрореабілітація : нац. підручник. Т. 2 / за заг. ред. В. М. Сокрута. — Львів : Марченко Т. В., 2023. — 340 с.

5. Терапевтичні вправи

Терапевтичні вправи : навч. посіб. із доповненою реальністю / О. О. Єжова, К. А. Тимрук-Скоропад, Л. М. Ціж, О. А. Ситник. — 3-тє вид., доп. — Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2024. — 160 с.

6. Петренко Н. В.

Фізична реабілітація, спортивна медицина : конспект лекцій для студентів спец. 227 «Фізична терапія, ерготерапія» / Н. В. Петренко. — Суми : СумДУ, 2022.

7. Капшитар Н. І. та ін.

Фізична терапія та ерготерапія в клініці внутрішніх хвороб : навч. посіб. / Н. І. Капшитар та ін. — Запоріжжя : ЗДМУ, 2022. — 172 с.

8. Бас О., Мотрук А.

Реабілітаційне обстеження при неврологічних захворюваннях : навч.-метод. посіб. — Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2023.

Додаткова література та наукові статті

9. Михайловська Н. С., Фуштей І. М., Мануйлов С. М.

Фізична терапія, ерготерапія в клініці внутрішніх хвороб : навч. посіб. — Запоріжжя : ЗДМФУ, 2023. *Рекомендується для тем 4.2 (кардіопульмональна реабілітація).*

10. Атаман Ю. О., Петренко Н. В.

Збірник практичних кейсів зі спортивної медицини: поглиблені обстеження : навч. посіб. — Суми : СумДУ, 2022. — 105 с.
Рекомендується для тем 3.1–3.2 (реабілітаційне обстеження та планування).

11. Фізична медицина і реабілітація за Бреддомом (Braddom's PMR)

Посібник у 2-х т. / за ред. Д. К. Чіфу. — 6-те вид. — Київ : Медицина, 2024–2025. *Рекомендується для модулів 3–4 як довідкове фундаментальне видання.*

12. Журнал «Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія»

Фахове видання. Рекомендується для пошуку актуальних наукових статей з питань фізичної терапії, ерготерапії та реабілітації відповідно до тематики кожного модуля.
Рекомендується для всіх модулів.

Нормативно-правова база

→ Конституція України

Прийнята 28 червня 1996 р. Основний Закон держави. zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145–VIII

Визначає засади освітньої діяльності в Україні, у т. ч. підготовку фахівців у галузі охорони здоров'я. zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» від 03.12.2020 № 1053–IX

Визначає організаційно-правові засади надання реабілітаційної допомоги в Україні. zakon.rada.gov.ua

→ Стандарт вищої освіти зі спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» (бакалавр)

Затверджений наказом МОН України. Визначає вимоги до підготовки бакалаврів зі спеціальності. mon.gov.ua

→ Наказ МОЗ «Про затвердження стандартів медичної допомоги» (реабілітаційні стандарти)

Клінічні настанови та протоколи реабілітаційної допомоги в Україні. moz.gov.ua

Офіційні ресурси та фахові видання

Асоціація фізичних терапевтів України

apt.org.ua — офіційні стандарти практики, новини галузі, методичні матеріали.

Верховна Рада України

zakon.rada.gov.ua — нормативно-правова база, законодавчі акти з питань охорони здоров'я та реабілітації.

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського

nbuv.gov.ua — електронні ресурси, наукові статті, монографії з фізичної терапії та реабілітації.

PEDro — Physiotherapy Evidence Database

pedro.org.au — міжнародна база даних доказових досліджень у фізичній терапії та реабілітації.

Журнал «Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія»

Провідне фахове видання з фізичної терапії, ерготерапії та спортивної медицини в Україні.

Міністерство охорони здоров'я України

moz.gov.ua — клінічні настанови, стандарти реабілітаційної допомоги, нормативні документи.

Всесвітня конфедерація фізичної терапії (WCPT)

world.physio — міжнародні стандарти практики, етичні принципи, глобальні ініціативи у фізичній терапії.

Міністерство освіти і науки України

mon.gov.ua — освітні стандарти, навчальні програми, методичні матеріали зі спеціальності 227.

Зв'язок дисципліни зі спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

Чому «Вступ до спеціальності» — ключова дисципліна?

Дисципліна «Вступ до спеціальності» є фундаментом для всього подальшого навчання за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія». Вона формує у студентів фахову ідентичність, системне розуміння реабілітаційної галузі та мотивацію до оволодіння спеціальністю.

Сучасний фахівець у сфері фізичної терапії та ерготерапії працює в динамічному середовищі, де розуміння засад реабілітації, нормативно-правової бази, доказової практики та міжнародних стандартів є ключовою конкурентною перевагою.

Практичне значення для майбутньої кар'єри

- Розуміння правового та організаційного середовища реабілітаційної галузі в Україні
- Знання міжнародних стандартів WCPT для роботи з пацієнтами різних нозологічних груп
- Клінічне мислення та аналіз доказів — ключові навички для ефективної практики
- Розуміння реабілітаційних потреб населення для надання якісної допомоги
- Формування фахової ідентичності та відповідальності як основи для роботи в інтересах пацієнта
- Навички роботи з науковою літературою, систематизації та аналізу фахових даних

Ключові компетентності курсу — Підсумок

Курс охоплює всі ключові аспекти введення у спеціальність — від теоретичних основ фізичної терапії та ерготерапії до клінічного застосування реабілітаційних методів — і формує у студентів цілісне розуміння шляху до становлення компетентного фахівця.

Бажаємо успіхів у вивченні дисципліни «Вступ до спеціальності»!

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

16

Тем

У 4 змістовних модулях

12

Джерел

Рекомендованої літератури 2022–2024 рр.

«Реабілітація — це повернення людини до повноцінного життя. Фізичний терапевт — той, хто робить це можливим.»

Спеціальність 227 · Фізична терапія, ерготерапія / Фізична реабілітація · Бакалавр · 4 кредити ЄКТС